

Barnrättsbaserat beslutsunderlag

Rätt till likvärdiga villkor, jämlikhet och förbud mot diskriminering (artikel 2)						
Bidrar ärendet till likvärdiga villkor för barn? Gynnas vissa barn på andra barns bekostnad? Vilka barn riskerar att diskrimineras?						
Bidar ärendet till likvärdiga förutsättningar för alla barn?	Ja	Delvis	Nej	Vet inte	Inte relevant	Kommentarer
Oavsett ålder	X					6-18 år ingår likvärdigt. Barn 0-6 år ingår inte i vårdvalet.
Oavsett kön	X					
Oavsett könsidentitet/könsuttryck					X	
Oavsett sexuell läggning					X	
Oavsett funktionsnedsättning		X				Vissa diagnoser remitteras vidare till annan vårdinstans inom regionen.
Oavsett etnicitet, hudfärg och språk					X	
Oavsett religion eller politisk åskådning					X	
Oavsett socioekonomisk bakgrund					X	
Oavsett bostadsort/postnummer		X				Offentlig och privata aktörer finns i Ljungby, Älmhult, Växjö men inte i övriga länet.
Sammanfattande kommentarer:						
Regelboken för vårdval BUP säkerställer likvärdig hälso- och sjukvård för barn 6-18 år oavsett diskrimineringsgrunder. Barn inom vårdval BUP har rätt till likvärdiga villkor och förutsättningar, oavsett var i länet de bor och vilken vårdgivare de väljer. Barn som omfattas av vårdval BUP och har en funktionsnedsättning har rätt till den hälso- och sjukvård inom barn- och ungdomspsykiatri som de behöver just på grund av sin psykiska ohälsa. Genom regelboken vårdval BUP kan Regionen följa upp vården av barn och unga så att det sker till likvärdiga villkor i hela region Kronoberg.						

Barnets bästa (art. 3)
Vilka lagar och nationella styrdokument är relevanta i ärendet? Vad är bäst för barn enligt forskning och evidens, praxis i andra regioner, vår egen beprövade erfarenhet, samt på kort och lång sikt?
Relevanta lagkrav
Lagen om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla när regionen konkurrensutsätter delar av sin verksamhet genom att inrätta ett valfrihetssystem där patienten får välja bland offentlig och privat vård. I lagen Barnkonventionen berör vårdval BUP följande artiklar: 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 18, 19, 24 och 39, se mer information nedan. Patientlagen inkluderar barnets rätt till delaktighet i sin vård samt rätten till fast vårdkontakt. Enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) 2 § är målet för hälso- och sjukvården en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. I 3 kap. §1: Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en

vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. 2§ Hälso- och sjukvården ska arbeta för att förebygga hälsa. I 6 kap 5§ Patientsäkerhetslagen (2010:659) återfinns samma skrivningar enligt HSL ovan gällande skyldigheter för hälso- och sjukvårdspersonal m.fl.
Nationella styrdokument Utredningen Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34) har haft i uppdrag att föreslå insatser som ska bidra till en mer likvärdig vård som innefattar förebyggande och hälsofrämjande insatser för barn och unga i hela landet. Utredningen föreslår en hälsoreform för barn och unga i Sverige som ska bidra till att minska fragmentiseringen och glappen i hälso- och sjukvården och bryta trenden med ökad psykisk ohälsa hos barn och unga. Utredningen föreslår att det hälsofrämjande arbetet ska förtydligas i hälso- och sjukvårdslagen och att ett nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga tas fram och implementeras i hälso- och sjukvården. Programmet ska bidra till att barns och ungas hälsa och utveckling kontinuerligt följs upp och stötts på ett likvärdigt sätt och med kvalitet under hela uppväxten, från graviditet till vuxen ålder. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet ska vara i fokus och utgöra en plattform för tidiga samordnade insatser med möjlighet till fördjupade insatser inom övrig vård och omsorg vid behov. Socialstyrelsens nationella riktlinjer för vårdgivare som rör barns psykiska ohälsa omfattas av vårdval BUP.
Forskning och evidens Det saknas relevant forskning och evidens kring just vårdval BUP. Den forskning och evidens som finns rör främst andra vårdval, exv. primärvården.
Praxis i andra regioner Förutom Region Kronoberg är det Region Dalarna som har ett vårdval inom specialiserad barn- och ungdomspsykiatri. Region Dalarnas uppdrag inom vårdval är bredare och omfattar barn 0-18 år. Praxisen är således att barn- och ungdomspsykiatri allt som oftast ingår i regionernas verksamhet och ej är konkurrensutsatt. Västra Götalandsregionen är i en uppstartsfas av vårdval inom specialiserad barn- och ungdomspsykiatri.
Vår beprövade erfarenhet Region Kronoberg har haft vårdval inom specialiserad barn- och ungdomspsykiatri i öppen vård sedan 2020. Målet är att bedriva en god och effektiv vård till barn, unga och deras anhöriga. Detta ska ske genom samarbete med bl a skolhälsovården, primärvården och andra vårdaktörer inom Regionen. I arbetet inom programområdet Personcentrerad vård ska uppfyllanden ske av de nationella målen för god och nära vård för barn och unga. I regionens omställning till nära vård ska barnets bästa beaktas i beslutsleden och hänsyn ska tas till barnets bästa både i nuläget och i det förväntade läget i framtiden för att vården ska tillgodose barns behov. Vår beprövade erfarenhet av den vård som barn och unga behöver samt kostnader för detta har bidragit till en förändring i fördelningen av vad vårdvalsuppdraget omfattar samt prioriteringsgrad av olika sjukdomstillstånd som ingår. I detta prioriteringsarbete har mer komplexa sjukdomstillstånd samt välinställda ADHD/ADD-patienter hänvisats till specialistpsykiatri barn och unga. Däremot har förändringar i regelboken gjorts för att tillåta fler insatser i kombination med ADHD/ADD för alla aktörer.

Barn med psykisk ohälsa har långa väntetider till vård och utredning. Tillgängligheten är oförändrad och söktrycket är stort. Väntetiderna är fortfarande långa.

Barnets bästa på kort och lång sikt

Det är barnets bästa att få den hälso- och sjukvård barnet behöver, inklusive stöd i föräldrarollen, så tidigt som möjligt och i direkt anslutning till barnets behov. Långa väntetider är förödande för barn och deras utveckling. Barnets och familjens livssituation kan påverkas negativt. För barnet kan det även ge allvarliga konsekvenser för resten av livet.

Rätt till goda förutsättningar för en optimal utveckling (art. 6, 19 och 24)

Hur bidrar ärendet till barns rätt till liv och överlevnad, samt goda förutsättningar för en optimal utveckling?
Har ärendet negativ påverkan på (vissa) barns liv, överlevnad samt goda förutsättningar för en optimal utveckling?

	Ja	Delvis	Nej	Vet inte	Inte relevant	Kommentarer
Rätt till liv och överlevnad	x					Suicidprevention ingår i vårdvalet.
Goda förutsättningar för optimal utveckling	x					Uppdraget ska säkerställa goda förutsättningar för barnets rätt till liv, överlevnad och optimala utveckling, inklusive barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa och skydd från att fara illa, oavsett om det genomförs av en offentlig eller privat aktör.
Rätt till bästa uppnåeliga hälsa	x					I vårdval BUP ingår alla psykiatriska tillstånd förutom ätstörningar, DBT, akutfall samt barn under 6 år.
Skydd mot att fara illa	x					Traumabehandling ingår i vårdvalet.

Rätt till delaktighet och inflytande (art. 12)

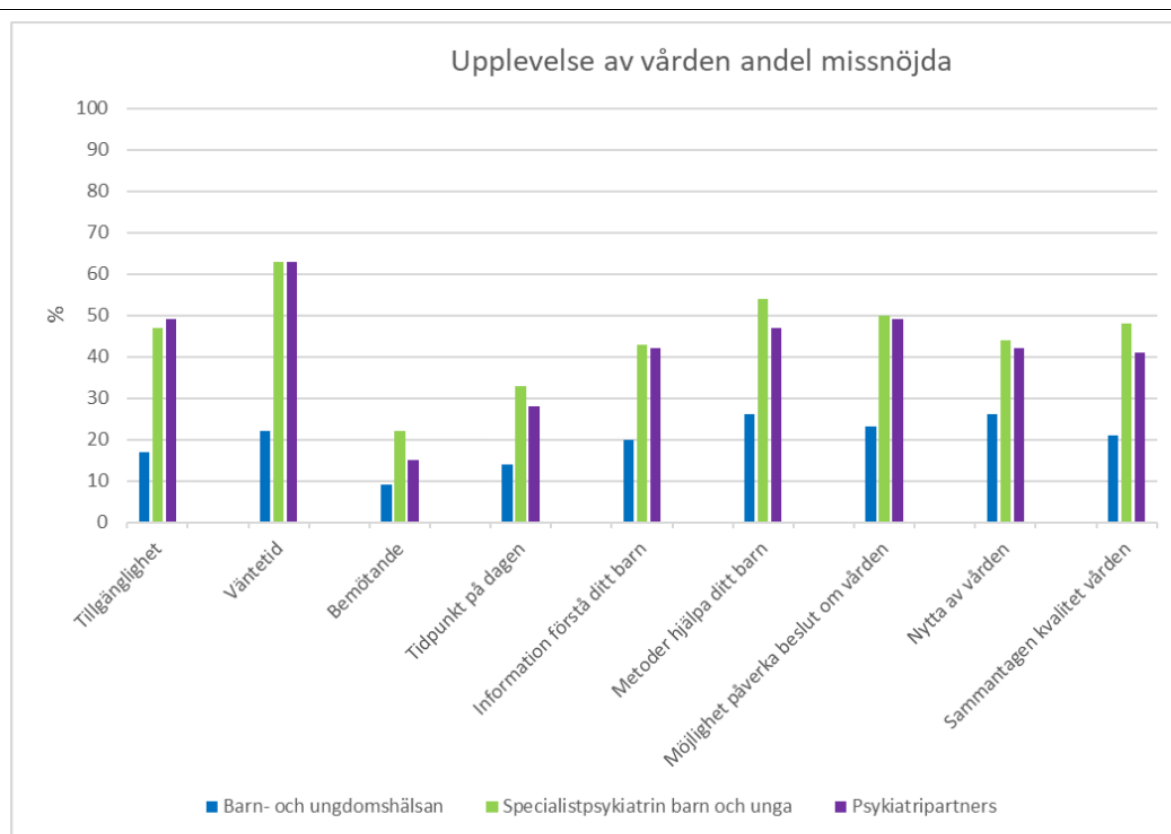
Vad behöver vi förstå ur barnets perspektiv i ärendet?

Vad är viktigt för barn i behov av psykiatrisk vård? (Kopplat till det utbud som ingår i vårdval BUP)

Vilka barn har vi involverat/vilka barn har vi inte involverat? Hur har de varit delaktiga?

Om de inte har varit delaktiga, förklara varför!

En väg in för barn och unga följer upp verksamheten och utvärdera de enheter som arbetar med psykisk ohälsa för barn och ungdomar 6–18 år. Dessa enheter är Barn- och ungdomshälsan inom första linjens vårdnivå samt specialistenheterna som ingår i Vårdval Kronoberg. Senaste utvärderingen gjordes 2022. Nästa planerade utvärdering sker under hösten 2025. Nedan ett diagram där frågeställningen berör upplevelse av vården:

Det föreligger genomgående en högre missnöjdhet på specialistnivå där väntetid sticker ut med 63 procent för leverantörer inom vårdval BUP.

Vilka för ärendet relevanta åsikter har berörda barn lyft fram?

Andra rättigheter som berörs av ärendet:

- ☒ Rätt till bästa uppnåeliga hälsa, likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård (artikel 23, 24 och 39)
- ☒ Rätt till en trygg och säker uppväxt, skydd mot alla former av vanvård, försummelse, våld och övergrepp (art. 19, 32–40)
- ☐ Rätt till utbildning (artikel 23, 28 och 29)
- ☐ Rätt till social trygghet och skälig levnadsstandard (artikel 23, 26 och 27)
- ☐ Rätt till vila, lek, kultur och fritid (artikel 23 och 31)
- ☒ Rätt till information och demokratiska rättigheter (artikel 12, 13, 14, 15, 16, 17 och 23)
- ☐ Rättigheter som rör föräldraskap och omhändertagande (artikel 5, 7, 9, 18, 20, 21 och 25)
- ☐ Rättigheter kopplade till fungerande samhällsservice, samhällsplanering samt inom- och utomhusmiljö (art. 12, 23, 24, 26, 27, 31 m.fl.)
- ☐ Rättigheter för barn från minoritetsgrupper, barn på flykt samt barn i asylprocessen (artikel 7, 8, 9, 10, 20, 22, 23 och 30)

Beskriv hur dessa rättigheter berör ärendet:

Vårdval BUP handlar ytterst om barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa och likvärdig tillgång till den hälso- och sjukvård som bedrivs inom specialistpsykiatri (art. 24 och 39). Sådan likvärdig tillgång ska säkerställa att alla barn, oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning och bostadsort m.m. ges samma förutsättningar (art. 2 och 23).

Dessutom rörs rätten till information inom området psykisk (o)hälsa (art. 17) samt rätten till skydd och stöd i frågor om trauma och suicidrisk (art. 19, 24 och 39).

Slutsatser och rekommendationer	
Vilka negativa konsekvenser kan ärendet få för barn?	Det har inte identifierats några negativa effekter av regelboken. Däremot blir det långtgående negativa konsekvenser för barn i länet om det blir långa vårdköer och om rätt vård inte kan ges i rätt tid, oavsett vårdgivare. För att undvika negativa konsekvenser behöver vårdöverenskommelser följas för att säkerställa barnets rätt till sammanhållen vård och behandling. Patienten väljer den vårdgivare patienten vill vända sig till, men kan på grund av sitt sjukdomstillstånd förflyttas till specialistpsykiatri barn och unga. Det blir särskilt viktigt med en bra överflyttning av patienter inom privata vårdgivare när deras komplexa sjukdomstillstånd kräver insatser från specialistpsykiatri barn och unga, för att inte patient ska drabbas.
Vilka positiva konsekvenser kan ärendet få för barn?	Genom vårdval BUP ges patienten valfrihet att välja vårdgivare och därmed inflytande över vården. Vårdvalet har som mål att bidra till ökad tillgänglighet genom ökat antal verksamma vårdgivare inom området. Uppdateringen av regelboken gör det nu möjligt för fler kombinationer av insatser för de barn och unga som har ADHD/ADD.
Beskriv vad som sammanfattningsvis är barnets bästa i relation till ärendet.	Kriterierna för vårdval BUP är förenliga med barnets bästa. Detta förutsätter dock att alla aktörer lever upp till de åtaganden som finns för att säkerställa likvärdiga förutsättningar för barn som omfattas av vårdvalets uppdrag.